

בית תפארת

ליקוט מתורת רבותינו הק' לבית זוועהיל זולאטשוב זיע"א

לטוב ולכוף את יצרנו להשתעבד לך. ואזוב, לשון זב היינו שיזוב גם ממנו לנו תמיד טוה וחיים, ויתפלל גם בעד כלל ישראל שיהיה להם תמיד כל טוב וחיים, וזהו ואזוב שיזוב ממנו דברים טובים לכל העולם ולהשפיעם ממקור העליון ברכה. וצריך לכל זה להיות בשפלות שידמה בעיניו תמיד שלא עשה שום מלוא ולא שב עדיין, וזהו לשון ואזוב לשון להבא, שאומר אהיה זב עדיין עוד דברים טובים לפעול עבור כלל ישראל, ויראה גם שיהיה זב ממנו תמיד כל טוב וחיים ורק בשפלות, ואז טוב לו לבריאות הגפש והגוף.

חג הפסח

שבעת ימים תאכלו מצות אשר לויתך למועד חודש האביב כי בחודש האביב יאלח ממלכיים (שמות לד יח). פרשת משפטים (שם כג) כי זא יאלח ממלכיים הכלל התורה היא נחיות ומלמדת את האדם דרכי התשובה. מלכיים הוא לשון זר ולשון מילר היינו מחמת העבירות ר"ל שעשה יש לו לער ורואה לשוב אל השם יתברך לטהר מעשיו על כן צריך להיות כל ימיו בתשובה רק שיהיה על ידי התבודדות ומשעושה תשובה הוא נעשה צדיק והולך ממדרגה למדרגה ונעשה בזה בריאה חדשה וזהו לשון חודש לרמוז לחדש עצמו במלכות ובתשובה. והנה זאת צריך האדם להיות נוהג בתמידות וזהו תיבת למועד, ומלח האביב לשון כמו תבואה (עי' רש"י שמות כג טו) שנברא שיהיה אביב כולו, כמו כן נברא האדם שיהיה אביב היינו בתשובה וזהו שבעת ימים תאכל מצות למועד היינו בתמידות יהיה חדש, היינו שידחש עצמו בתשובה ובמלכות. האביב, היינו שיהיה האביב כמו שנאמר לעיל. והנה כשתעשה כך אמר כי זו היינו בזה יליאת ממלכיים פירוש, בזה שתאח מהלער שיש לך מהעבירות שעשית ותתקן אותם, על כן צריך האדם לראות שיהיה תמיד אלכו בבחינת יליאת מלכיים, היינו שיהיה כל ימיו בתשובה ואז טוב לו, וזא לציון גואל אמן.

מים שלנו

מפני מה אנו קוראים מים שלנו "מי מלוא". שמעתי מחותני הה"צ מו"ה יואל זצ"ל שאמר בשם זקנו המגיד הקדוש מזולאטשוב זצ"ל דהיינו כתיב (מיכה ז יט) ותשליך במלכות ים מכל חטאתם, וקשה למה במלכות ים למה לא יעבירם לגמרי מהעולם. אך אם האדם עושה תשובה מיראה אז כל נעשין שגגות, כשעושה תשובה מהאבה נעשין זכויות (יומא פו ע"ב) ואז רכיכו לעונות כי המה זכויות, לכן אין הקדוש ברוך הוא מעבירן מן העולם רק מטמין אותם מלכות ים שכאשר יעשה

תורת המגיד מזולאטשוב

לפרשת מצורע

זאת תהיה תורת המלרע ביום טהרתו והובא אל הכהן וכו' והנה נרפא נגע המלרע מן המלרע (יד ג). אמר בשם אביו הרב זי"ע, ידוע הכלל כי מלרע בלח מחמת שנתן כח בקליפה ר"ל, וע"י זה שולט בו מלרע. וראה הכהן היינו המליק יתן לו תשובה על זה, והנה אז יהיה נרפא נגע המלרע, וזא לציון גואל אמן.

ואה הכהן ולקח למטהר שתי מלרע חיות טהרות וגו' ואזוב (יד ד). ואמר הקדמה על פי מה שאמר אביו הרב זי"ע על הפסוק (בראשית לג יב) נסעה ונלכה ואלכה לנגדך, כי ידוע אשר היצר הרע צריך גם כן להיות טוב, ולכן הוא הולך תמיד עם אדם לפתחו נגד רצון הבורא יתברך, כדי שיתגבר האדם עליו ויהפוך אותו לטוב. וזה שמבקש היצר הרע מן האדם נסעה ונלכה בעצדות הבורא, ואלכה היינו שאלך עמך ביחד ממדרגה למדרגה, עד כאן אמר בשם אביו הרב זי"ע. ועוד כלל על זה אמר בשם אביו זי"ע, שהתורה מלמדת את האדם לילך בדרכי התשובה, באיך שצריך האדם להתנהג את עצמו שיהיה כל ימיו בתשובה. והנה עיקר התשובה הוא עזיבת החטא וחרטה ועל ידי התבודדות כידוע, ודבר זה צריך לחפש מאוד, כי סחורה יקרה שרואה אדם לקנותה צריך ליגע כמה יגיעות וכמה טרחות גדולות ולנסוע כמה נסיעות כדי למלא אותה וירוויח מעות, וכל המטרות האלו זה הוא עושה הם רק כדי שירוויח אח"כ מעות, ומי יודע אם ירוויח אולי יפסיד ח"ו, מה שאינו כן בתשובה אשר טוב סחרה מכל סחורה וירוויח בוודאי, אם כן כל שכן שצריך לטרוח עליה לעשות אותה. ומלח אפור מלשון אפרא לשון אור.

וזהו וראה הכהן היינו המליק, כמו שכתבתי לעיל כי צריך אדם לילך ללדיקים כדי שיזרו אותו דרכי התשובה על חטאיו, וגם צריך בעצמו להתפלל על זה שהש"ת יורה אותו זה לילך בדרך הטוב, ולקח למטהר, לזה שרואה לטהר עצמו ואת מעשיו שתי מלרע, היינו שני אורות שהן חרטה ועזיבת חטא. והאמר חיות, היינו שיהיה התשובה בחיות. טהורות, ולא סוג אחר במחשבה אחרת אלא שיראה בכל לב לעשות תשובה.

ועז, לשון עזה שיתן לו המליק עצות שיעשה תשובה הגונה. ארז, לשון רז שיהיה התשובה בהסתר מפני אחרים היינו בהתבודדות. ושני חולעת, היינו לשנות החולעת היצר הרע שנוקב כמו חולעת, כמו כן נוקב היצר הרע בלח ומאבדו, ועל כן אנו מבקשים לשנות אותו

תשובה מאהבה אז יקחם ויהיה זכויות, כדרך שאדם כופה כלי על הנר שלל יאיר עתה, ואחר כך כשרואה שיאיר נוטל הכלי ושוב מאיר הנר, מה שאין כן כשיכבה.

והנה ברצא השנה אנו עושין תשובה מיראה מאימת הדין ונעשין סגגות ומה לנו בשגגות, לכן אנו הולכין לתשליך ואז משליך הקדוש ברוך הוא במולדת ים כל חטאתם במקום אשר לא יזכרו ולא יפקדו כי סגגות המה, אבל אינו מעבירן לגמרי מהעולם כנ"ל. ואחר כך בפורים שנאמר (אסתר ט כז) קימו וקיבלו, ודרשו חכמינו ז"ל (עי' שבת פח. ברכ"י) שזה תשובה מאהבה ונעשין זכויות, ואז אנו הולכין אחר כך למים ליקח משם העונות שהמה עתה במלוות, לכן קורין למים האלו "מי מלואה", ע"כ, ודפח"ת ופ"י.

חמץ נאסר במשהו

כל הנזהר ממשהו חמץ מובטח שלא יחטא (עי' משנת חסידים מסכת ניסן פ"ג מ"ד). וכתב האר"י ז"ל על זה חמץ בגימטריא 'פגימה' (עי' סדר היום בסדר ביעור חמץ), ולריכים אנחנו להבין לאיזה מכוון אומר האר"י ז"ל חמץ בגימטריא פגימה, אמנם יקשה בזה שהזהירו חכמינו ז"ל (פסחים ל ע"א) על פי התורה על משהו חמץ, ואין לשער כמה זה השיעור וחכמינו ז"ל שיערו בכמה דברים בשיעורים קטנים עד מאלו, כגון עדשה (נזיר נב ע"א), או כחרדל (ברכות לא ע"א), והשיעור של חמץ אמרו במשהו, זה הוא אין לשער בסכל האנושי עד כמה, וזה כוונתו הגדולה של קודש הקדשים האר"י זלה"ה שאמר כי חמץ בגימטריא פגימה וזה האמת כמו הפגימה של הסכין שאסור לשחוט בו, ופגימות הסכין הוא עוד יותר קטן מחוט השערה (עי' שו"ע יו"ד סי' יח סעיף ב, ובכרתי פס). וזה יודעים אנחנו שהחמץ הוא ילך הרע (זח"ג רפב ע"ב), והשאור בעיסה שמעכב (פס יז ע"א).

ולזה אמרו כל מי שהוא נזהר ממשהו חמץ, ומתקן הפגימות שפגם בחטאיו, ונזהר אפילו ממשהו פגם, אזי השי"ת יעזור לו מובטח שלא יחטא עוד, וזהו שאמר רבינו הקדוש (אבות פ"ב מא) שזהו הוא הדרך הישרה שיצור לו האדם כל שהוא, זה השיעור הוא תפארת לעושי כנ"ל, וד"ל, אחיי תבינו היטב.

הגדה של פסח

כל דכפין ייתי וייכול וכו' לשנה הבאה בני חורין. וקשה איך אנו אומרים כל דיכפין ייתי וייכול שנתראה כשקר, כי הלא כשיכנסו כמה אנשים אל אדם אחד לא יהיה לו מה ליתן להם לאכול, ומהו אומר כל דיכפין וכו'. גם מה שאומר כל דיכפין ייתי ויפסח הוא גם כן מחוסר הבנה, כי הלא בזמן הזה אין לנו פסח. אלא הכלל שהוא לומר לאדם דרך הישר, לא רעב ללחם ולא צמא למים אלא לשמוע דבר ה' היינו לעשות תשובה. ואף על פי כן הראה לנו הקב"ה חסד גדול שעושה עמנו שיכול לקנותה בצינו.

וזהו כל דיכפין לתשובה לטהר עצמו ולתקן מעשיו מחמת שעשה עבירות ר"ל, ייתי לתשובה, כי הבא ליטהר מסייעין אותו (שבת ק"ז ע"א) וייכול, היינו לשון יכול מפני שיכול להיות בעל תשובה גמור, וכל דיכפין, היינו שאינו רעב כ"כ לתשובה והוא מחמת שלא עשה

עבירות ח"ו רק שרואה לקרב עצמו להשי"ת יותר, וזהו הלשון דיכפין שמשמע שרואה להיות יותר טוב וכאשר היה מעיקרא טוב. ייתי ויפסח כדלעיל שהבא להיטהר וכו'. ויפסח לשון פה סח כי כשהוא טוב יכול לדבר דיבורים. השתא הכא לשנה הבאה וכו', היינו שיכול לילך ממדרגה למדרגה, ואז יהיה ישועות גדולות ונחמות לישראל, וזו לציון גואל אמן כן יהיה רצון.

עבדים היינו לפרעה במצרים וכו' ואלו לא הוציא וכו' הרי אנו ובנינו וכו'. בשם אביו הרב המגיד ז"ע, הקשה הרי אנו לא היינו במצרים עבדים רק אבותינו. גם מה הוא אומר בעל ההגדה וכו' הרי אנו ובנינו וכו' וכי מה שייכות יש לנו לאבותינו, ועוד דקדוקים רבים כהנה וכהנה.

ותירץ דידוע הוא שהגם של יציאת מצרים בכל עת ובכל רגע, כי הלא גם אנחנו בגלות צעונוותינו הרבים, והס"מ נוטל כל ההשפעות שבעולם, וכי אפשר כלל ליהודי לדבר דיבור אחד, או ליתן פרוטה אחת לדקה, או שאר מלווה שיהיה זך לה' לבדו, בלתי שום מסך המבדיל, עד שיצא מהקליפות ומהחומריות, כמו כן אי אפשר לחשוב שום מחשבה שיהיה כולו זך עד שיצא מהחומר ולהיות רק דבוק בהשי"ת דביקות גמור.

נמצא לפי"ז דהגם של יציאת מצרים הוא בכל עת ורגע שנפשט ויולא בכל מחשבה דיבור או מעשה שהוא עושה, ממצרים שהקליפה, ולהיות דבוק דביקות גדול בהשי"ת.

וזהו עבדים היינו, כי האמת הוא כן שגם אנו עבדים 'לפרעה' שהוא ס"מ של 'במצרים' שהוא הקליפה, וזהו ויולאנו ה' וכו' כי הוא נוהג בכל עת ובכל רגע גם בנו, אלא החילוק הוא דביציאת אבותינו ממצרים היה בליילה הזה בפועל ממש בכללות כל ישראל, ועתה הוא בפרטות כל חד לפוס דרגא דלילה. וזהו ואילו לא הוציא וכו' הרי אנו ובנינו וכו', כי אם לא היה שם בפועל ממש לא היינו יכולים גם אנחנו לצאת כנ"ל. וזהו הנס שהיה שם בפועל ממש ונשברה הקליפה, וע"י זה נשאר המקור פתוח לדורות, וממילא גם היום אם יאחז איש הישראלי דרכו וידבק את עצמו למקור הזה, יכול גם הוא לצאת ממצרים שהוא הקליפות והחומריות כנ"ל, והבן.

מה בין שאלת החכם לשאלת הרשע (קושיית העולם). הן שניהם השתמשו בגוף שני רבים [לכס אתכם]. והשיב הרה"ק ר' יוסלי יאמפלר ז"ל החכם הזכיר את ה' אשר ציווה ה' אלוקינו אתכם, והרשע לא הזכירו.

מעשה בר' אליעזר ור' יהושע ור' אלעזר בן עזריה ור' עקיבא ור' טרפון וכו' והיו מספרים ביציאת מצרים וכו' עד שבאו תלמידיהם וכו' הגיע הזמן וכו'. בשם אביו הרב המגיד ז"ע. הקשה וכי לא ראו בעצמם שהגיע זמן קריאת שמע של שחרית. ותי' דידוע שבקריאת שמע של יום משיגין מוחין גדולות, ובקריאת שמע של לילי המשיגין מוחין דקטנות, מפני כי אז שליטת הקליפות ואז אפשר להשיג כמו ביום, אבל אז היו מזדקקים כל כך ביציאת מצרים בהתלהבות גדולה כל הלילה ויאלו על ידי זה כל כך מהקליפה עד שהשיגו בליילה מוחין גדולות.

וזהו מספרים לשון הזדקקות, עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו וכו'. היינו שאתם השיגו עתה המוחין גדולות כמו ביום, והבן.

מקטון ועד גדול בלי יורא מהכלל יש לו שורש מלעילא, והש"ק היא בחי' מלכותא מקבל תחילה מן השורש, וכן נקרא השבת שלפני הפסח שבת הגדול, שהגם שהי' צריך להתגלות בפסח קיבל השבת שלפני שורש התגלות, והארה של פסח היתה גדולה מאד, והיתה אריכה להשתלשל כמה דרגין שיוכלו בני' לקבל, והיתה אתערותא דלעילא בלי בחי' מ"נ תחילה, ולכן נקרא פסח שבת, בחי' נשמת ישראל ושורשו למעלה, בחי' שכינתא ומטרוניתא, והארה של הגשמה היא המתלבשת בגוף נקראת ממחרת השבת-אתערותא דלתתא.

(בהר תשי"ז)

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ההגדה מתחילה בנוסח עבדים היינו לפרעה בארץ מצרים ויוליאנו ה' משם ביד חזקה ובזרוע נטויה. והנה תיבות 'ביד חזקה ובזרוע נטויה' הינם חלק מתוך פסוק בחומש דברים (כו, ח) בפרשת הבאת הביכורים שם נאמר "ויוליאנו ה' ממצרים ביד חזקה ובזרוע נטויה ובמורא גדול באותות ובמופתים". ויש להבין מדוע אין ממשקים בהגדה מיד את המשך הכתוב בתורה "ובמורא גדול באותות ובמופתים".

עוד ל"ע בהמשך דברי ההגדה, "ואלו לא הוליא הקדוש ברוך הוא את אבותינו מצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה מצרים. ואפילו כולנו חכמים כולנו נבונים כולנו זקנים כולנו יודעים את התורה מורה עלינו לספר ביציאת מצרים. וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח". וכי מה היה ה"א לאמר שחכם היוודע את כל התורה אין עליו מורה לספר ביציאת מצרים.

ויבאר בהקדים הענין שאפילו אחר שהשתקעו בני ישראל במצרים רד"ו שנה במ"ט שערי טומאה, עכ"ז בהוליאם הקב"ה משם הלליו בחי' בני לעקור את טומאת מצרים מתוכם ולא נשאר בהם זכר ורושם מטומאת מצרים וגילוליה, תיכף השתנו פניהם ולא עשו כמעשי מצרים.

ויוצא כח יציאה חזקה זו ע"פ פירוש של הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזבוז זי"ע שרמז במש"כ (שמות יב, כג) ופסח ה' על הפתח, עפ"י מאמז"ל פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם, שבמצרים שהיו ישראל שקועים במ"ט שערי טומאה והיו קרובים מאד לשער החמשים, לא המתין להם הקב"ה שיפתחו פתח כחודו של מחט ופסח ודילג על פתח זה וגאלם באתערותא דלעילא בלבד. היינו שהקב"ה הוליאם בכח בלא שהות כלל.

ומכאן הוראה לדורות, הרבי ר' ברוך' מלמד אותנו כי ליל הסדר כל שנה ושנה הוא עת רצון וזמן גילוי גדול שאפילו אם לא התכוונו לכך בפעולה מינימלית של אתערותא דלתתא ב"חודו של מחט", עכ"ז פותח הקב"ה פתח של אולם בלגו על הפתח הזה. ועל כח גדול של יציאה זו הדגיש בעל ההגדה שהוליאנו הקב"ה "ביד חזקה ובזרוע נטויה" ובכח הפריד את הרע מאתנו בלי שום רושם כלל.

ולבין עד כמה הדבר מופלא, קראו כי מטבע העולם כל אדם ששהה במדינה או בסביבה מסוימת במשך עשרים שנה או יותר ובפרט חמשים שנה, לא ימלט שלא יהא ניכר על פניו מהיכן הגיע, אם בהגהת או בשפת המקום או בשאר דברים שקיבל משם מהרגל הזמן והמקום ומהשפעת הסביבה. וכמו שהזכרנו מתחיל הענין זה

וינתנו עלינו עבודה קשה, כמה שנאמר (שמות א יג) ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך, ונלעק אל ה' וכו' וישמע ה' את קולנו. היינו מה מחמת מה נתנו עלינו עבודה קשה, ומחמת שעבדו את ה' ב'פרך' היינו צפה רך ולא צפה מלא, אמנם כאשר אה"כ ונלעק היינו צפה מלא, ואז וישמע ה' את קולנו, והבן.

יקרא דמלכא

והואלתי והללתי וגאלתי ולקחתי הם ד' לשונות של גאולה ולכן תיקנו ד' כוסות בליל פסח (שמו"ר א, ז). והענין, שהשכינה היתה בגלות, וד' לשונות נגד ד' אותיות שם הוי' ית', והיא, שבשיל ד' דברים נגאלו בני ישראל, שלא שינו שמותם, ולא שינו לשונם, ולא שינו לבושם, והיו גדורין בעריות. בזה שלא שינו השמות, הגם שהיו שקועים במ"ט שערי טומאה, אבל מכיון שלא שינו שמותם והשם של אדם הוא כמו יד הכלי שנפל למקום עמוק ועל יקרא ידי ה' מוליאם הכלי, ובתולדות (פר' שמות) מביא בשם הבעש"ט, שמעתי ממורי כמו שפייסת הגוף הוא בגשמי שאוחז בגופו כך פייסת הגשמה הוא על ידי קריאת שמו, על זה נאמר והואלתי, וזה שאמר המדרש (ויק"ר לב, ה) ראונו ירד ראונו עלה. על ידי שלא שינו הלבוש, מלבדו האבות והשכטים, ולא נתערבו עם המצריים, שאלו שהיו ניכרין בלבושים הנכבדים לא הטיילו עליהם עבודה זוויה, אלא לאלה שלא דקדקו כל כך, עליהם הטיילו כל עבודות זוויות, וזה והללתי אתכם מעבודתם. על ידי שלא שינו לשונם, והי' מרומז בשמותם גאולה ישראל, כדאיתא במדרש (שמו"ר א, ה), על זה נאמר וגאלתי. ועל ידי שהיו גדורים מעריות, זכו ולקחתי אתכם לי לעם, עשה לקוחין וקדושין כמו כי יקח איש אשה (דברים כב, יג), נגד ה' אחרונה שבשם הוי'. והייתי לכם לאלהים זו מלכות. "כי" של כי יקח נתינת טעם, כי משמש בד' לשונות (ר"ה ג.).

(וארא תשל"ז)

בכל דור ודור עומדים עלינו לבלותינו (הגדה של פסח), עשו מול יעקב, עמלק מול משה, המן מול מרדכי, ובחי' זה הוא יד ימין ויד שמאל שהם זה לעומת זה וצריכים לאכללל שמאל בימין (זוה"ק ח"ג קעו). שתי ידיים הם כ"ח עיתים (תקו"ז סט. קא.). י"ד לטובה וכו' (קהלת ג, ז-ח) כמו בגל המזלות שהם שתיים עשרה תמיד שש למעלה ושש למטה מזל מזל אחד עולה מזל כנגדו יורד (עי' רש"י ר"ה יא:). וכתוב (וי, יא-יב) והי' כאשר ירים משה ידו, והי' ידיו אמונה, וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה אלא לומר כך שכל ומן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעברין את לבם לאציהם שבשמים היו מתגברין (ר"ה כט.). ולכאן איפא מרומז זה, אלא ההסתכלות ע"י עינים וראי' שכלית בחי' ואתה תראה כתיב למאור ולא למנחות, היו מתגברין.

(תלמה תשכ"ב)

כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם וצבתה הארץ שבת לה'. וספרת לך שבע שבתות שנים וגו' והיו לך ימי שבע שבתות השנים וגו' ממחרת השבת וגו' עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום (לעיל כג, טו-טז), הענין ידוע (עי' זוה"ק ח"ג פו.) שכל דבר

הוא יאל ממזכרים, ומשמעות הענין, כי הגה איתא שבשעת יליאת מזכרים משך הקב"ה את בני ישראל ממ"ט שערי טומאה, והכניסן לשערי קדושה. ועל כן כריך האדם לראות את עצמו, כאילו גם עתה יולא ממזכרים – ממ"ט שערי טומאה כבימים ההם. וע"י האמירה בכונה ובהתעוררות אפשר להתעלות בשערי קדושה ללא כל אחד ואחד מהמזכרים – המיאל הפרטי של כל אדם, ויהי ראון שנזכה לכך במהרה בימנו, אמן.

(דל"ח בסעודה שלישיית חוה"מ פסח תש"פ)

ויש לבאר הטעם שתיקנו חז"ל להחזיק את הכוס בשעה שאומרים 'יהיא שעמדה', בהקדים מה שנודע (מדרש תהילים קיד, 7) שבני ישראל זכו שלא להטמע במזכרים משום שלא שינו את שמם את לשונם ואת לבושם, ושמרו דבר זה במסירות נפש. והנה איתא בגמ' (מגילה יג, 3) שאמר המן לאחשוורוש שדתייהם של בני ישראל שונות מכל העולם, כי מנהגם שאם נופל זבוב לכוס יין מסירים הם את הזבוב ושמים לרוויה, אולם אם יגע המלך בכוס היין מסירים הם לשותות היין לעולם.

ועל כן אנו מגביהים הכוס בשעה שאומרים 'יהיא שעמדה', לרמז על אותה מידה טובה של התבולות מגויי העולם שהיא שעמדה לישראל ללא מזכרים, אשר בזכות זה זכינו להגיע עד הלום להסב על שולחן מלכים ולספר זיילאת מזכרים.

(מתוך שמוע"ס לבחורים לקראת פסח תשע"ו)

ליל הסדר נקרא בשם 'סדר', ויש להבין דאם מטרת ליל זה לספר בנסים שאירעו זיילאת מזכרים, מדוע א"כ נקרא ליל זה בשם 'סדר', והרי נסים מורים על היפך מסדר, דברים שלמעלה מן הטבע – דברים שלא כסדרן, כי כשהשמך יולא ושוקע בזמנו הרי זה סדר, אבל כשמזכרים לוקים במכות נדירות אין זה 'סדר' כי אם נסים. אלא י"ל שה'סדר' מורה על ההתחדשות שנוטל כל אחד מחודש זה ומחוג זה וזפרט מליל זה.

(מתוך שמוע"ס לבחורים לקראת פסח תשע"ד)

למעלותא ולגריעותא עד כמה סביבת המקום על האדם אחר לאתו משם.

וזה היה נס היליאת ממזכרים שם שהו ישראל רד"ו שנה והוילינו ה' משם 'ביל חזקה ובזרוע נטויה' ועקר מאתנו בכח את הטומאה בשורפו, ועי"ז נמנע השפעת מעשי מזכרים לעתיד.

בהמשך ההגדה מבואר 'ביל חזקה זו הדבר וגו' ובזרוע נטויה זו החרב'. והנה הקב"ה היה המכה הקלה ביותר משאר המכות, כי מכה זו לא פגעה בגוף המזכרים עצמם וגם לא ברכוש כל המזכרים אלא במי מהם שלא האמין ולא התכוון לקראת מכה זו והשאיר מקנהו בשדה. ודוקא בזו המכה ראו את כח היל החזקה שהבדיל הקב"ה בין המקנה אשר בבית למקנה אשר בשדה.

ובזרוע נטויה זו החרב' פירוש, שהקב"ה חתך וחילק לשנים בין מזכרים לישראל, ובזאתם משם לא נשאר עליהם רושם כלל מעבודה זרה וטומאת מזכרים ומיד היו מוכנים לקבלת התורה והכל בכח שפסח על פתחי ישראל כאמור.

(מתוך שמוע"ס לבחורים לקראת פסח תשע"ד)

אנו אומרים בהגדה של פסח מאמר המשנה (פסחים קטז, א) 'רבן גמליאל היה אומר, כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יאל ידי חובתו, ואלו הן – פסח, מלה, ומרור'. ור"ב, מהו אומר 'לא יאל ידי חובתו', דהוי ליה למימר בקיטור 'לא יאל'. ועוד יש לדקדק, דכאשר מקיים האדם מעשה מצות מלה ומרור גופא, מה ענין יש בזמירה גרידא, וכי אם אדם רק יאמר ולא יעשה המעשה בפועל, היעלה על הדעת שיקיים בזה מצות אלו.

ובהקדים דברי רש"י על הכתוב (שמות יב, ו) 'משכו וקחו לכם' – משכו ידיכם מאלילים וקחו לכם לאן של מלה. והביאור, דכיון שה'לאן' היה ה'עבודה זרה' שם, לכך העלו אותם אל הקדושה בלקחם 'לאן של מלה'. וכריך ביאור, דהלל נודע לאין קטגור נעשה סניגור, אשר מטעם זה אין הכהן גדול נכנס לזיהמ"ק בצגדי זהב, כמבואר (ראש השנה כו, א), וכן אין לוקחים את השופר משל פרה, וכל זה כדי שלא להזכיר חטא העגל, ור"כ כן הוא בנידון דידן, דלכא"ו אין ליטול את האלן המזכיר את העבודה זרה, ולעשותו כסניגור בעשותו 'לאן של מלה'.

ויבואר דהנה מלינו בקידושי אשה (קידושין ה, א), דב'שטר' – כתובה, נכנסת אשה לרשות בעלה, וב'שטר' – גט, יולאת אשה מרשות בעלה. ולכא"ו, הלל הני והני שטרות הם, ולמה זה לא מוליא וזה מכנים, ואין בזה משום אין קטיגור נעשה סניגור. והביאור פשוט, דתלוי כל זאת בדברים הכתובים בשטר. למדנו, ד'זיבורים' משנים את משמעות הענין, עד כדי דבר והיפוכו – קידושין וגירושין.

ועל פי זה יובן, ענין האמירה בפה ג' דברים אלו בפסח, כי אף שקיים המעשה עצמו, כל זמן שלא אמר, אינו נעשה הדבר למוגמר. וזה מה שנלטוו 'אמרתם' זבח פסח, דבאמירה תליא מילתא, כדי להסיר הטענה שאין קטיגור נעשה סניגור, דהשתא הוי מילי דהאי לאן לחוד ומילי דהאי לאן לחוד, ולכן כל שלא אמר ג' דברים אלו לא יאל ידי חובתו, די לא כי בקיום המלה, אלא כריך דוקא גם לאמר.

ואמרו חכמנו ז"ל (פסחים קטז, 3) 'חייב אדם לראות את עצמו כאילו

מזלא טבא וגדיא יאה

הרה"ח המפורא נתן זאב גרמייזא שליט"א
ולחתנו הרה"ח משה וויס הי"ו
לאירוסי הנכד – הבן

הרה"ג יצחק יהודה דויטש שליט"א – ביתר
להיכנס בנו הבה"ח יואל משה ניי"ו לעותו"מ

הרה"ח יעקב יצחק גוטליב הי"ו – ביתר
להיכנס בנו הבה"ח חיים ניי"ו לעותו"מ

הרה"ח חנוך וויין הי"ו – ביתר
ולבנו הרה"ח נפתלי וויין הי"ו –
להולדת הנכדה – הבת

